

ÇOCUKLARDA PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ

PROBLEM ÇÖZME TEMEL BİR YAŞAM BECERİSİDİR.

**“Ufak parçalara ayırabileceğiniz takdirde,
en güç olan meseleleri bile kolaylıkla çözebilirsiniz.”**

Henry Ford

Değerli Velimiz, bu ay ilkökul rehberlik bölümü olarak öğrencilerimizle problem çözme becerisini geliştirmek için çalışıyoruz. Amacımız dayanıklı, sorun odaklı değil çözüm odaklı, karşılaştığı problemleri çözebilmek için seçenek üretebilen düşünce yapıları geliştirmektir. Çocuklar ancak bir problemi çözebildiklerini gördüklerinde kendi gücünün farkına varabilecektir. Çocukların problem çözme becerilerini desteklerken önemli olan bir konu da sadece sonuca bakmamak süreci de takip ederek çabasını desteklemek veya yönlendirmek gerekirse olumlu geribildirim vermek de gerekecektir. Sürecin bu şekilde takibi “ben becerikliyim, sorunumun üstesinden gelmek için çabalarım, gerekirse ebeveynlerimden veya öğretmenlerimden destek isterim” gibi düşüncelerin gelişimini destekleyecektir. Bültenimizde çocuklarımıza bu konuda nasıl rehber olabileceğiniz yönlendirici bilgiler yer almaktadır. Yararlanmanız ve keyifle okumanız dileğiyle ...

Çocuklarımızın karşılaştığı sorunlarla başa çıkabilmeleri için, onlara yapıcı olarak nasıl yardımcı olabiliriz?

En önemli yol, elbette ki problem çözme konusunda çocuklarımıza iyi bir model oluşturmamızdır. Fakat sadece bu da yeterli olmayabilir. Anne babalar olarak çocuklarımızın bu alanda başarılı olmaları için yapacağımız çok önemli başka şeyler de vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

Pozitif tutumu sürdürmek: Çocuğunuz problem çözme konusunda özgüvenini sık sık kaybediyor ya da siz gereğinden çok endişeleniyor veya aşırı şekilde korumacı davranıyorsanız, bunun üzerinde durmak gerekir. Çocuklar, sorunlarını çözerek psikolojik olarak güçlenirler. Çocuklar problem çözme yoluyla çok değerli yaşam becerileri edinirler.

Yapılan araştırmalarda, anne baba tutumları ile çocukların problem çözme becerilerinin gelişimi arasında bir bağ olduğu ortaya konmuştur. Çocuklarda problem çözme becerisinin özgür ve demokratik aile ortamında geliştiği, bunun yanında aşırı koruyucu ebeveynliğin, çocuğuna yeterli zaman ayıramamanın çocukta içe kapanık bir kişilik yapısı geliştirdiği, baskıcı uygulamaların ve aile içi geçimsizliğin çocukların problem çözme becerisini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Yeterince müdahale etmek:

Bebekliklerinde, doğal olarak çocuklarımızın, elbette sorunlarının neredeyse tüm sorumluluğunu üstleniriz; fakat ileri ergenlik dönemine geldiklerinde, rolümüzün, aşamalı olarak yardım ve destek gerektiğinde, danışılan bir gözlemci durumuna gelmiş olması gerekir. Bu sürecin hızı, her zaman her çocuğun olgunluğuna, yeteneğine ve yüz yüze gelinen sorunun niteliğine göre belirlenmelidir. Çocuğunuza yardım etmeden önce aşağıdaki soruları kendinize sorabilirsiniz: Bu sorunu tamamıyla çocuğumun mu çözmesi gerekiyor, yoksa benim veya bir başkasının, sorunu çözmeye üstlenmemiz gereken sorumlulukları var mı?

Bu sorunu çözmesi için çocuğumun becerisi ve deneyimi yeterli mi? Çocuğumun bu sorunla tek başına başa çıkabilmesinde başarı şansı nedir? (Yardımcı olacağımı düşünüyorsanız 1'den 10'a kadar notlandırabilirsiniz.)

Destek olmak: Her ne kadar arka plana çekilmeye ve çocuğumuzun kendi sorununa kendi çözümlerini getirmesi gerektiğine karar versek de, ona destek olmak gibi çok önemli bir rolümüz vardır.

Acaba çocuğunuz ilişkinizde onu desteklediğinize, sonuç ne olursa olsun yanında olduğunuza yürekten inanıyor mu? Çocuğunuza desteğinizi açıklıkla ifade edip etmediğinizi şu sorularla test edebilirsiniz:

- Duygularını anlayışla karşıladınız mı? (“Sorunun, seni endişelendirdiğini / ürküttüğünü / heyecanlandığını görüyorum.”)
- Gülümsediniz, kucakladınız ya da elini tuttunuz mu?
- Gereksinim duyduğu takdirde, ona zaman ayıracağınızı söylediniz mi?
- Onu önemseyip, günlüğünüze onun bu deneyimi ile ilgili bir şeyler yazıp, ona bunu gösterdiniz mi?

ÇOCUKLARIN PROBLEM ÇÖZMEDE KULLANABİLECEKLERİ BEŞ AŞAMALI BİR STRATEJİ:

1. KONUŞMA “Sorununuzu paylaşırsanız, sorun bir bütün olmaktan çıkıp yarıya iner.” Çocukların çoğu ya sorunlarını başkalarına hissettirmez ya da farklı biçimlerde dışa vurur. (Örneğin, küçük kardeşine zara vermek, uyumak istememek ya da başkalarının eşyalarına zarar vermek vb.) Bu nedenle, atılacak ilk adım, kendilerini üzen ya da endişelendiren konuyu, çok güvendikleri biri ile konuşabilmelerini sağlamaktır. Çoğunlukla bu kişi anne ya da babadır, fakat sorun anne-baba ile ilgili ise sorunu bir başkası ile konuşması için teşvik edilmelidir.

Çocuğunuza çeşitli kitaplar okuyun ve kitapta olan karakterlerle ilgili sorular sorun. Örneğin kitap-taki karakter bir sorunla karşılaşmıştır, siz de çocuğunuza “Eğer, sen onun yerinde olsaydın ne yapardın?” diye sorabilirsiniz. Böylece çocuğunuza farklı sorunlar hakkında düşünme fırsatı vermiş olursunuz.

iniz: Uzun süreli hedef – Bu noktada unutmamanız gereken husus, seçilen hedefin başarıya ulaşma olasılığının olması ve sürenin gerçekçi olmasıdır. Bu, istenilen hedefin kısa ve net özetidir. Kısa süreli hedefler – Hedeflerin saptanması çok önemlidir; çünkü küçük adımlarla işe başlanırsa, eylem planını sürdürme olasılığı artar. Hedeflerin çok somut olmasına gayret edilmeli ki, başarı gözle görülebilsin.

2. DÜŞÜNME Bu aşamada çocuğa, herhangi bir önlem almadan önce, sorununu tüm ayrıntılarıyla düşünmesi gereği hatırlatılır. Düşüncelerini netleştirmesi ya da yeni fikirler üretmesi için önerilebilecek yöntemler: Resim yapmak, “İyi” ve “kötü” şeyler listesi hazırlamak, Sorun hakkında farklı biçimde biten öyküler yazmak, Fikir jimnastiği yapmak.

3. HAREKETE GEÇME “İyi formüle edilen bir problem yarı yarıya çözülmüş demektir.” Bu aşamada çocuğunuzun aşağıdaki noktalara dikkat ederek hazırlayacağı, uygulamaya yönelik bir eylem planı yapmasına yardım ed-

4. DENETLEME Çocuğun işine gereğinden fazla karışmanın sonuç üzerinde istenmeyen etkileri olur. Bu nedenle, çocuğunuzla oturup ne tür bir kontrol mekanizmasının daha yararlı olacağı konusunda konuşun. Bu konuda bir başkasının yardımını istiyorsa (arkadaşı, öğretmeni ya da anne veya babası) eylem planının bir parçası olarak, bu kişiyle sürekli iletişim halinde olmasını sağlayın. Ayrıca, kendi kendine denetlemesi için onu teşvik edin ve bu konuda önerilerde bulunun. (Örneğin, günlüğüne not alabilir)

5. ÖDÜLLENDİRME

Bu aşamada problemini çözebildiği için çocuğun ödüllendirilmesi gerekir. Fakat, bundan daha önemlisi, yavaş ilerleme kaydediyorsa veya başarısız olduysa bile, gösterdiği “çaba” için onu ödüllendirmeyi unutmayın. Ödüllerinizi hazırlarken, amaca uygun olmalarına dikkat edin ve abartmayın. Pek çok çocuk için anne-babalarıyla geçirecekleri birkaç özel saatin çok büyük önemi vardır. Bazen yorulana kadar oynamak, bazen birlikte bir film izlemek, birlikte kurabiye yapmak, kısacası keyifli vakit geçirebilmek şeklinde örneklendirilebilir.

Aile toplantıları yoluyla ve kendi hayatınızda gerçek sorunları nasıl çözdüğünüzü çocuklarınıza göstererek evinizde bir sorun çözme ortamı yaratın.

Bu süreçte çocuklar bir sorunu tartışma fırsatına sahip olabilirler.

Karşılaştıkları problemlere çözüm yolları bulmak için ebeveynleri tarafından cesaretlendirilen çocuklar, bilgisini, anlayışını, becerisini de kullanacak bir fırsat bulmuş olur.

Beş Aşamalı Stratejinin Uygulanmasıyla İlgili Bir Örnek:

Problem 1: Başarısızlık 9 yaşındaki bir erkek çocuğunun sınav sonuçları kötüdür ve çocuk bu duruma çok üzülmemekte ve özgüvenini kaybetmiş gözükmektedir.

Konuşma: Anne-babanın yaptığı konuşma sonucunda kendisini ağabeyinin yanında çok yetersiz gördüğü ortaya çıkar.

Düşünme: Anne-baba bu aşamada şu konularda yardımcı olabilir: “En iyi” ve “en kötü” anlarının listesini yapmak Başarı konusunda ilk kez kendine güvenini kaybetmeye başladığı anı not etmek. Bunun belli bir olaya bağlı olup olmadığının gözden geçirilmesi (Örneğin, ağabeyinin ortaokula başlaması, annesinin iş değiştirmesi, okulda futbol takımına seçilmemesi vb.) Başarılı ve başarısız olduğu dersleri not alıp, başarıların nasıl elde edildiğini ve başarısızlıkların nasıl başarıya dönüştürebileceğini belirlemek, Farklı öğretmenlere karşı çocuğun performansına ve duygularına göz atmak Harekete geçme

Uzun süreli hedef: İlk sınavlara . kadar notlarını %5 oranında yükseltmek.

Kısa süreli hedefler: Ağabeyiyle yarın konuşup matematik konusunda ondan yardım istemek Hafta sonunda yeni bir ev ödev çizelgesi yapmak 6 tane başarısını liste halinde hazırlayıp, yatak odası için bir poster hazırlamak ve daha sonra yeni başarılarını, eskilerinin altına eklemek annenine ya da babanın çocuğun öğretmeni ile görüşmesi

Denetleme: Her cumartesi kahvaltıdan sonra yaptığı ilerleme hakkında konuşup postere yeni başarılarının eklenmesi 4 hafta içinde anne-babanın öğretmenle tekrar görüşmesi Ödüllendirme Ailece (ağabeyin de katılacağı) sevilen bir etkinliğe katılmak ya da bir futbol maçına gitmek.

“Problemler, nasıl başa çıkacağınızı bilerseniz, iyiye kullanabileceğiniz fırsatlardır.”

Henry J. Kaiser

Yaralanılan Kaynaklar:

AYDOĞAN, Yasemin(2004).İlköğretim İkinci ve Dördüncü Sınıf Öğrencilerine Genel Problem Çözme Becerilerinin Kazandırılmasında Eğitimin Etkisinin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara,
 ATKINSON Rita, ATKINSON Richard C., HILGARD Ernest R. (1995), Psikolojiye Giriş - I, Çeviren: Kemal Atakay, Mustafa Atakay, Aysun Yavuz. Sosyal Yayınlar.
 GANDER, Mary J., GARDİNER, Harry W. (1993), Çocuk ve Ergen Gelişimi, Çeviri:Ali Dönmez, Nermin Çelen, Bekir Onur. 3. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi. Prof.Dr.Hasan Bacanlı Sosyal Beceri Eğitimi,
 KARASAR, Niyazi (1998), Bilimsel Araştırma Yöntemi, Sekizinci Baskı. Ankara: NobelYayınevi.
 AKKÖK, Füsün (1996), İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi, Öğretmen El Kitabı, Ankara: MEB. Basımevi., Selçuk .Üniversitesi. Mesleki Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi / Ramazan Arı – Zarife Şahin Seçer.

gelişime ulaşmak için

GELİŞİM KOLEJİ KAMPÜSÜ

Menemen Yolu, Ulukent-İZMİR

Tel. 0 232 833 22 02-20-22

Faks. 0 232 833 22 32

KARŞIYAKA ANAOKULU

1746 Sok. No.17-19 Karşıyaka-İZMİR

Tel. 0 232 368 80 34 Faks. 0 232 369 34 09

İ.A.O.S.B ANAOKULU

10006 Sok. No. 42/35 İ.A.O.S.B. Çiğli-İZMİR

Tel. 0 232 328 33 58 Faks. 0 232 328 33 59

İ.A.O.S.B ANAOKULU 2

Mustafa Kemal Atatürk Bulv. No:42/29 B Blok İ.A.O.S.B. Çiğli-İZMİR

Tel. 0 232 290 56 50 Gsm. 0541 807 06 00

www.gelisim.k12.tr

www.facebook.com/IzmirGelisimKoleji

www.twitter.com/gelisimkoleji

www.youtube.com/glsmklj